

HALLITUKSEN LUPAUKSET POLITIIKAN UUDISTAMISESTA

Hallinnon jatkuva oppiminen

Uudenlainen vuorovaikutus

Pitkän aikavälin politiikka

Tietopohjainen politiikka

Syrjimättömyys

Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus

Hallituksen lupaukset kansalaisille politiikan uudistamisesta

HALLITUSNEUVOTTELUISSA keväällä 2019 sovittiin kuudesta politiikan uudistamisen lupauksesta, jotka kirjattiin hallitusohjelman johdanto-osuuteen. Lupauksilla hallitus haluaa uudistaa poliittista kulttuuria ja päätöksentekoa. Lupausten tavoitteena on vaalia demokraattista järjestelmää ja edistää kansalaisten tasa-arvoa sekä luottamusta yhteiskuntaan.

LUPAUKSIA on edistetty valtioneuvostossa laajasti. Merkittävä osa lupauksista toteutuu hallitusohjelmassa asetettujen tavoitteiden ja niitä toteuttavien toimenpiteiden, ohjelmien ja muun valmistelun kautta. Osa lupauksista puolestaan edellyttää erityistä toimintatapojen uudistamista tai aiemmin aloitettujen toimien vahvistamista. Tässä koonnissa kuvataan, miten valtioneuvostossa on toteutettu politiikan uudistamislupauksia hallituskauden puoliväliin mennessä.

PÄÄMINISTERI
SANNA MARIN

”Hallituksen lupaukset kansalaisille politiikan uudistamisesta ovat olleet ohjenuoranamme koko hallituskauden, niin normaali- kuin poikkeusoloissa. Tietopohjaisen päätöksenteon, uudenlaisen vuorovaikutuksen ja hallinnon jatkuvan oppimisen tärkeys ovat olleet myös koronakriisin hoidossa avainasemassa. Samalla on pidettävä huolta pitkäjänteisestä politiikasta, sekä siitä, että päätökset edistävät syrjimättömyyttä.”

Lupaus hallinnon jatkuvasta oppimisesta

OTE HALLITUSOHJELMASTA

”Jatkuvan muutoksen keskellä emme kuvittele tietävämme etukäteen, mikä toimii ja mikä ei. Sen sijaan etsimme tietoa ja kokeilemme, jotta osaamme toimia tavoilla, joista suomalaiset hyötyvät.”

JATKUVA oppiminen ja uusien taitojen ylläpitäminen ovat keskeisiä valtioneuvoston tehtävien ja kokonaisuuksien hoidossa. Koronakriisi on edellyttänyt nopeaa mukautumista ja uuden kokeilua mm. koko valtioneuvoston toiminnan siirtämisessä etämoodiin. Itsereflektioivaa työtapa johtaa organisaatiota virheistä oppien ja toimintatapoja jatkuvasti kirkastaen on oppimisen ja sen mahdollistaminen keskiössä. Käytännön esimerkkeinä oppien kokoamisesta ja kehittämisestä voidaan nostaa selvitys koronakriisijohtamisen kokemuksista ja vielä kesken oleva Onnettomuustutkintakeskuksen selvitys siitä, miten pandemian aikaisten kokemusten perusteella voidaan kehittää yhteiskunnan varautumista.

”Eri kieliryhmiä ja kohderyhmiä on opittu kohtaamaan tehokkaammin”

KORONAKRIISI pakotti valtioneuvoston siirtymään laajamittaisesti digitaalisiin välineisiin työn ja toimintatapojen järjestämisessä. Nämä opit ja etätyöskentelytavat tulevat oletettavasti jäämään koronakriisin jälkeen osaksi ministeriöiden arkea. Ministeriöt ja hallitus ovat opetelleet uudenlaisia tapoja viestiä tehokkaasti erilaisille kohderyhmille nopeasti muuttuvassa tilanteessa. Eri kieliryhmiä ja kohderyhmiä on opittu kohtaamaan tehokkaammin, esimerkiksi sosiaalista mediaa ja visuaalista viestintää hyväksikäyttäen.

ESIMERKKEJÄ KÄYTÄNNÖN TYÖSTÄ

Laadittu **julkisen hallinnon strategia**, joka rakentaa tulevaisuuden kestävää arkea ja kaikissa tilanteissa toimivaa ja turvallista yhteiskuntaa

Perustettu kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomainen osaamiskeskus **KEINO**

Valtioneuvoston lainvalmistelukoulutus kokonaisuuden uudistaminen

DIGITAALISTA valtioneuvostoa on edistetty kehittämällä valtioneuvoston virkamies-ten työn tueksi uusia digitaalisia ratkaisuja ja toimintatapoja. Ne ovat tuoneet mukanaan uudenlaista osaamista, yhteistyötä ja tiedon jakamista yli ministeriörajojen.

”Uudenlaista osaamista, yhteistyötä ja tiedon jakamista yli ministeriörajojen”

LUPAUSTA edistetään virkakunnan osalta henkilöstöhallinnon johdolla ja varmistamalla, että virkakunnalla on riittävä osaaminen ja kyvykkyys sekä uudistumiskyky vastaamaan tulevaisuuden osaamistarpeisiin. Kehittämällä henkilöstöä, kokeilemalla rohkeasti uusia toimintatapoja ja verkostoitumalla poikkihallinnollisesti yli hallinnon-rajoiden ja kansainvälisesti. Lisäksi varmistamme laaja-alaisen valmistelun ja eri näkökulmien hyödyntämisen. Koronakriisi on nopeuttanut uusien työskentelytapojen käyttöönottoa ja ajantasaisella tutkimustiedolla on ollut keskeinen rooli kriisin hallinnassa.

**TIEDE- JA KULTTUURIMINISTERI
ANNIKA SAARIKKO**

"Korona-aikaan vuoropuhelu eri sidosryhmien kanssa on ollut tavallistakin tärkeämpää. Siksi olen järjestänyt useita keskustelutilaisuuksia kulttuurin, korkeakoulujen, liikunnan, nuorison ja uskonnollisten yhteisöjen toimijoille ajankohtaisesta koronatilanteesta, joissa olemme etsineet yhdessä ratkaisuja. Haluan kiittää eri toimijoita rakentavasta vuoropuhelusta."

**EUROOPPA- JA OMISTAJAOHJAUSMINISTERI
TYTTI TUPPURAINEN**

"Johdollani valmistellussa omistajapoliittisessa periaatepäätöksessä näkyy voimakkaasti yritysvastuu- ja ilmastoasiat. Edellytämme näiden osalta valtionyhtiöiltä vahvaa edelläkävijyyttä."

**ULKOMINISTERI
PEKKA HAAVISTO**

"Ilmasto- ja ihmisoikeuskysymykset ovat nousseet entistä tärkeämmiksi Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Niiden painoarvo tuli hyvin esille hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa. Ilmasto- ja ihmisoikeusasiat olivat keskeisiä myös Suomen puheenjohtajuuskaudella EU:ssa. Tällä vaalikaudella on ulkoministeriöön perustettu rauhanvälityskeskus tukemaan Suomen vahvistuvaa asemaa konfliktien ratkaisijana."

Lupaus uudenlaisesta vuorovaikutuksesta

OTE HALLITUSOHJELMASTA

”Tarvitsemme enemmän poikkihallinnollista asioiden valmistelua ja päätöksentekoa. Kehitämme tapoja tuoda yhä laajemman joukon osaksi yhteiskunnan uudistamista. Uudenlainen vuorovaikutus tarkoittaa sekä ihmisten osallistumista julkisen hallinnon toimintaan huomattavasti nykyistä vahvemmin, että uusien vuorovaikutusmenetelmien etsimistä ja kokeilemistä.”

UUDENLAINEN vuorovaikutus poliittisten päätöntekijöiden ja kansalaisten sekä muun yhteiskunnan välillä on tärkeää luottamuksen ylläpitämiseksi. Vuorovaikutus vahvistaa päätöksenteon läpinäkyvyyttä sekä mahdollistaa laajemmin osallisuuden kokemuksia. Digitalisaatio mahdollistaa entistä useamman tahon osallistamisen ja kuulemisen päätöksenteon eri vaiheissa sekä edistää alueellista osallistamista. Kuitenkin on hyvä huomata, että kaikkea vuorovaikutusta ei voida jättää digitalisten ratkaisuiden varaan.

”Kaikkea vuorovaikutusta ei voida jättää digitalisten ratkaisuiden varaan”

KORONAKRIISIN myötä koko valtioneuvosto on ottanut käyttöön uudenlaisia virtuaalisia vuorovaikutustapoja, mikä on mahdollistanut erityisesti alueellisen läsnäolon ja matalan kynnyksen osallistumisen erilaisiin prosesseihin. Koronakriisin aikana viestinnän laatua ja määrää on kasvatettu ottamalla käyttöön uusia kanavia ja viestintäkeinoja. Viittomakielet ovat vakiinnuttaneet paikkansa hallituksen viestinnässä ja infoissa. Myös muiden kieliryhmien huomioiminen tiedotuksessa on lisääntynyt ja visuaaliseen viestintään on panostettu. Sosiaalisen median hyödyntämistä on monipuolistettu ja sosiaalisen median vaikuttajia hyödynnettiin ensimmäistä kertaa kriisiviestinnässä (#faktaakoronasta –kampanja). Valtioneuvoston viestintä on pyrkinyt palvelemaan mediaa entistä reaaliaikaisemmin ja henkilökohtaisemmin.

ESIMERKKEJÄ KÄYTÄNNÖN TYÖSTÄ

Erätauko-säätiön
Erätaukodialogeja
hyödynnetty kansalaisten
osallistamisessa

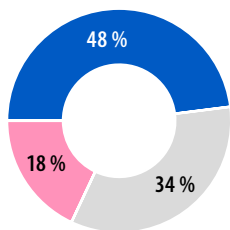
Valmistelun tukena
käytetty kansalais-
paneeleja, ja -raateja,
verkkoavoriisiä sekä
kuulemistilaisuuksia ja
ryhmien osallistamista

Ministerit ovat
osallistuneet alue-
ja yliopistokiertoille
keskustelemaan
valmisteille olevista
toimista

KANSALAISSPULSSI 3.–8.2.2021

”Hallitus on toiminnassaan avoin ja ottanut käyttöön
uudenlaisia viestinnän ja osallistamisen tapoja”

- Melko samaa mieltä tai täysin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Melko eri mieltä tai täysin eri mieltä

Vastaajamäärä: 1 343, En osaa sanoa -vastauksia (13 %) ei ole huomioitu vastausjakaumassa.

HALLITUS on panostanut avoimeen ja vuorovaikutteiseen kanssakäymiseen niin eri sidosryhmien kuin kansalaisten kanssa. Hallituksen viestintästrategian mukaisesti hallitus on viestinyt proaktiivisesti, säännöllisesti, avoimesti ja vuorovaikutteisesti työstään kotimaassa ja ulkomailla. Hallituskauden alussa ministerit toteuttivat kirjastokiertojen, jossa ministerit kiersivät esittelemässä ja keskustelemassa kansalaisten kanssa usealla kymmenellä paikkakunnalla.

TÄLLÄ hallituskaudella valmistelluissa selonteoissa, strategioissa ja muissa vastaavissa prosesseissa kuulemiskeinoja on monipuolistettu perinteisten sidosryhmätilaisuuksien lisäksi avoimiin verkkoavoriisiin ja kuulemisiin sekä webinaareihin ja työpajoihin. Kansalaisraateja on käytetty mm. kiertotalouden strategisen edistämishjelman valmistelussa ja sitä sovelletaan myös keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman päivityksessä. Useat ministeriöt ovat hyödyntäneet Sitran kehittämää Erätauko-dialogia vuorovaikutuksessaan. Menetelmää on hyödynnetty eri yhteyksissä yhteisen ymmärryksen kasvattamiseksi sekä sidosryhmien ja kansalaisten uudenvuodenlaisen osallistamisen mahdollistamiseksi mm. osana tulevaisuusselontekoa, virkamiehille suunnatuissa poikkeusajan dialogeissa, kansallisessa demokratiaohjelmassa 2025 sekä luonnonsuojelulain valmistelussa. Myös erilaiset pyöreän pöydän keskustelut, kuten ilmastopolitiikan pyöreä pöytä ja metsätalouden monimuotoisuuden pyöreä pöytä ovat vakiinnuttaneet paikkansa uudenvuodenlaisena vuorovaikutuskanavana. Lisäksi tutkimuskyselyillä on kerätty sidosryhmien ja kansalaisten kokemuksia valmistelujen tueksi mm. toistuvan Kansalaispulssi-kyselyn avulla, perusopetuksen oppilaille toteutettiin kysely koronakokemuksista keväällä 2020, jossa yli 58 000 oppilasta kertoi näkemyksensä opetuksen järjestämisestä ja koulutyöstä.

KEHITYSYHTEISTYÖ- JA ULKOMAANKAUPPAMINISTERI
VILLE SKINNARI

"Kehityspolitiikan ylivaalikautisessa selonteossa esitin parlamentaarista seuranta, sekä mahdollisimman laajaa käsittelyä eri sidosryhmien välillä pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamiseksi. Kehityspolitiikan tuloksellisuuteen ja kestävyteen kiinnitetään jatkossa aiempaa enemmän huomiota."

OIKEUSMINISTERI
ANNA-MAJA HENRIKSSON

"Pandemia-ajan lainvalmistelutyössä olen korostanut perusoikeuksien varmistamisen lisäksi syrjimättömyyttä, yhdenvertaisuutta ja tietoon perustuvaa päätöksentekoa."

PUOLUSTUSMINISTERI
ANTTI KAIKKONEN

"Olen edistänyt monipaikkaista työntekoa puolustushallinnon alalla. Tavoitteenani on, että jatkossa kaikki henkilöt ja henkilöstöryhmät voivat tehdä etätöitä niin tasavertaisesti kuin mahdollista. Haluan kehittää toimivia monipaikkaisen työn keinoja, joista koko valtioneuvosto voi oppia."

Lupaus pitkän aikavälin politiikasta

OTE HALLITUSOHJELMASTA

”Sitoudumme pitkän aikavälin tavoitteiden huomioon ottamiseen ja järjestelmälliseen parlamentaariseen yhteistyöhön valtioneuvoston ja eduskunnan välillä. Kehittämällä uusia eduskunnan ja valtioneuvoston välisiä yhteistoimintakäytäntöjä voidaan pitkän aikavälin tavoitteet saada todeksi.”

MONET yhteiskunnalliset muutokset ja haasteet ovat kytköksissä useaan hallituskauteen ja pitkän aikavälin politiikan tekemisen edellytyksiä tulee parantaa. Erityisesti yli-vaalikautisiin strategioihin, toimenpiteisiin ja tavoitteisiin vaaditaan laajaa parlamentaarista hyväksyntää ja sitoutumista sekä laajempaa yhteiskunnallista sitoutumista. Esimerkiksi kestävä kehityksen politiikkatoimenpiteet vaativat usein pitkäjänteisyyttä, sillä myönteinen ja kielteinen kehitys ilmenee usein vasta pidemmällä aikajänteellä esim. hallituksen tavoite hiilineuraalista Suomesta 2035 on usean vaalikauden päässä.

”Kestävä kehityksen politiikkatoimenpiteet vaativat usein pitkäjänteisyyttä”

YHTENÄ keinona pitkän aikavälin politiikan tukemisessa ovat parlamentaariset komiteat, joiden tuella vahvistetaan valmistelun avoimuutta, osallisuutta ja laajaa tietopohjaa. Kuluneella vaalikaudella on työskennellyt viisi parlamentaarista komiteaa: lapsistrategiakomitea, maakuntaverokomitea, kriisinhallintakomitea, asevelvollisuuskomitea ja sosiaaliturvakomitea. Parlamentaarisen komiteatyön tehtävänä on vastata tulevien vaalikausien suurten rakenne- ja muiden uudistusten valmistelusta. Kuluvalle vaalikaudelle komiteatyö on otettu aikaisempaa aktiivisemmaksi uudistetuksi työkaluksi. Komiteoiden työtä on tuettu varmistamalla komiteoiden välinen systemaattinen vuorovaikutus ja tiedonjako, tarjoamalla komiteoiden käyttöön tutkimus- ja selvityspalveluita sekä luotu yhteinen ilme ja yhteiset viestinnän periaatteet.

ESIMERKKEJÄ KÄYTÄNNÖN TYÖSTÄ

Valmisteilla oleva [ilmasto- ja energiastrategia](#) vastaa pitkänaikavälin ilmasto- ja energiavoitteiden täyttämiseen ja hiilineutraalius 2035 -tavoitteeseen

[Hiilineutraaliustiekarttoja](#) valmistellaan laaja-alaisesti niin ministeriöissä kuin toimialoilla

[Parlamentarisella jatkuvan oppimisen uudistuksella](#) vastataan läpi elämän jatkuvaan tarpeeseen kehittää ja uudistaa omaa osaamista

Laadittu [Aluehallinnon ja monialaisten maakuntien parlamentaarinen selvitys](#)

[Kansallinen kaupunkistrategia 2020–2030](#) on kumppanuuden strategia kaupunkien ja valtion välillä

YLIVAALIKAUTISIA ohjelmia, selontekoja ja strategioita on valmisteltu useissa ministeriöissä (mm. Ihmisoikeusselonteko, Sisäisen turvallisuuden selonteko, Kansalliskie- listratagia, Kansallinen demokratiaohjelma 2025, Koulutuspoliittinen selonteko, Puo- lustusselonteko, Selonteko EU-politiikasta, Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko, Asuntopoliittinen kehittämisohjelma, Suomen Afrikka-strategia). Poikkihallinnolliset tiekartat, joiden toimeenpano ulottuu usean vaalikauden yli, ovat olleet ahkerassa käytössä erityisesti hiilineutraaliuustavoitteen edistämiseksi. Pitkän aikavälin politi- kan näkökulmasta keskeistä on myös tulevaisuusselonteon valmistelu, joka on ensim- mäistä kertaa valmisteltu kaikkien ministeriöiden yhteistyönä. Valmistelussa on tehty laajat skenaariotyöt, jotka ovat mahdollistaneet sidosryhmien ja kansalaisten osallista- misen tulevaisuustyöhön uudella tavalla.

”Laajat skenaariotyöt ovat mahdollistaneet sidosryhmien ja kansalaisten osallistamisen tulevaisuustyöhön uudella tavalla.”

KESTÄVÄÄ kehitystä ja hiilineutraalia yhteiskuntaa on edistetty ministeriöissä moni- puolisesti. Esimerkiksi sisäministeriö tavoittelee hallinnonalallaan 75 % pienempää hii- lijalanjälkeä, puolustusministeriö on jatkanut ympäristövastuullisuuden kehittämistä päivittämällä puolustusvoimien ympäristöstrategian ja toimeenpanosuunnitelman ja oikeusministeriö on laatinut kestävä kehityksen vision. Ympäristöministeriö valmis- telee uutta keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa sekä koordinoi pääministerin johtamaa ilmastopolitiikan pyöreää pöytää. Lisäksi valtioneuvostonkanslian fasilitoi kestävä kehityksen toimikunnan valmistelemaa Agenda2030-tiekarttaa.

SISÄMINISTERI
MARIA OHISALO

"Luottamusta viranomaisiin rakennetaan ja ylläpidetään jokaisessa kohtaamisessa. Rasismin ja syrjinnän vastainen työ sekä perus- ja ihmisoikeuksien edistäminen viranomaisten toiminnassa on tärkeää, jotta luottamus viranomaisiin säilyy korkeana jatkossakin."

POHJOISMAISEN YHTEISTYÖN JA TASA-ARVON MINISTERI
THOMAS BLOMQVIST

"Koronapandemian vaikutusten valossa korostan entistä vahvemmin tasa-arvon ja syrjimättömyyden vahvistamisen sekä Pohjoismaisen yhteistyön syventämisen merkitystä. Tavoitteenamme on luoda Pohjolasta maailman kestävin ja integroiduin alue ja Suomesta maailman tasa-arvoisin maa."

KUNTAMINISTERI
SIRPA PAATERO

"Kansalaisten ja erilaisten sidosryhmien kuuleminen hankkeissa ja lainvalmistelutyössä on tärkeää. Olemme kehittäneet uudenlaisia tapoja käsitellä asioita kutsutuissa etäkeskusteluissa ja toisaalta kuulleet kansalaispaneelin kautta tavallisten ihmisten näkemyksiä suoraan. Alueilta on lisäksi haettu näkemyksiä muun muassa julkisten hankintojen ja alueellistamisen strategioihin."

Lupaus tietopohjaisesta politiikasta

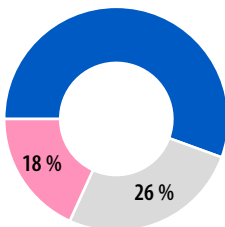
OTE HALLITUSOHJELMASTA

”Laadukas lainvalmistelu on keskeistä politiikan uskottavuuden ja legitimitetin näkökulmasta. Sitoudumme tietopohjaisen politiikan tekoon sekä systemaattiseen vaikutusarviointiin kaikessa lainvalmistelussa. Syvennämme yhteistyötä tiedeyhteisön kanssa.”

KANSALAISPULSSI 3.–8.2.2021

”Hallitus on sitoutunut tietopohjaiseen päätöksentekoon”

- Melko samaa mieltä tai täysin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Melko eri mieltä tai täysin eri mieltä

Vastaajamäärä: 1 343, En osaa sanoa -vastauksia (12 %) ei ole huomioitu vastausjakaumassa.

TIETOPERUSTEISUUS on lähtökohta hyvälle valmistelulle, päätöksenteolle ja laadukkaalle lainsäädännölle. Tietoperusteisuutta voidaan syventää muun muassa tutkimus- ennakointi- ja arviointitoiminnalla ja tekemällä tiivistä yhteistyötä tiedeyhteisön kanssa niin tutkimuslaitoksissa kuin laajemmin akateemisissa yhteisöissä. Vaikutusarviointien avulla vahvistetaan käsitystä päätösten ja toimien vaikutuksista ja vaikuttavuudesta. Lainsäädännön arviointineuvosto on tärkeä toimija vaikutusarviointien laadun varmistamisen sekä kehittämisen näkökulmasta. Lisäksi kiinnitetään huomiota laadukkaaseen säädösvalmisteluun ja kehitetään säädösvalmistelun toimintatapoja sekä vaikutusarviointien käyttöä.

VALTIONEUVOSTON ja sen ministeriöiden sekä hallinnonalojen tutkimus-, ennakointi- ja arviointityö tukee tietoon perustuvaa päätöksentekoa, politiikkatoimien valmistelua sekä toimintakäytäntöjen kehittämistä. Ennakointia hyödynnetään enenevässä määrin valtioneuvoston työssä ja ministeriöt ovat kehittäneet yhteisen ennakkoinnin toimintamalleja. Ministeriöissä on kehitetty strategista tiedolla johtamista ja mm. selkeytetty strategisen johtamisen prosesseja. Henkilöstön osaamista tutkimustiedon tulkinnassa ja käytössä on myös vahvistettu.

VALTIONEUVOSTON yhteinen selvitys- ja tutkimustoiminta (VN TEAS) luo pohjaa koko valtioneuvoston tietopohjaiselle päätöksenteolle. Valtioneuvoston nopeisiin tietotarpeisiin esimerkiksi koronakriisin hoidossa on pyritty vastaamaan tiedepaneelitoiminnalla sekä nopealla aikataululla toteutetuilla selvityksillä. Useat ministeriöt osallistuvat strategisen tutkimuksen teemavalmisteluun ja tukiverkostoihin, ja näin vahvistavat omilla aloillaan ajankohtaisen tutkimustiedon käyttöä ja vuorovaikutusta.

ESIMERKKEJÄ KÄYTÄNNÖN TYÖSTÄ

Erilaisten tiedepaneelien käyttö ad hoc tilanteissa, esim. [koronan jälkihoito](#), sekä pitkäjänteisessä päätöksenteossa, esim. [ilmastopaneeli](#)

[Tutkitun tiedon teemavuosi 2021](#) tavoitteena on tehdä tutkitusta tiedosta entistä näkyvämpää ja saavutettavampaa sekä tiivistää tutkitun tiedon parissa toimivien yhteistyötä

[Tiedesparrauksella](#) on mahdollistettu uudenlaista yhteistyötä tutkijoiden ja lainvalmistelijoiden välillä tietopohjan vahvistamiseksi

Kaksivuotisen [esiopetuksen kokeilu](#), joka tuottaa tietoa päätöksenteon tueksi varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen nivelvaiheiden kehittämisessä

[Tutkikuntia.fi](#)-palveluun on koottu kuntatietoa, jota käytämme analyysissämme. Koottu, visualisoitu ja avoimesti julkaistu tieto muodostaa tietopohjaa, joka tukee valtionhallinnon, valtiovarainministeriön ja kuntien välistä vuoropuhelua.

Skenaarioiden laadinta päätöksenteon tukena, mm. [Covid-19-epidemian skenaariot](#)

MINISTERIÖT ja hallinnonalat tekevät laaja-alaista tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI) yhteistyötä tiedeyhteisön kanssa kansallisesti ja kansainvälisesti. Poikkitieteellisyys ja yhteistyöverkostot sekä yksittäiset tutkimushankkeet vahvistavat edellytyksiä parempaan tietopohjaan päätöksenteossa.

USEISSA ministeriöissä ylläpidetään hallinnonalaan liittyviä tilasto- ja seurantatietojärjestelmiä, joissa edistetään ja kehitetään mm. seurantatiedon laatua ja saatavuutta. Tilasto- ja tietopohjan vahvistamisen pyrkimyksenä on kattavampi ja yhtenäisempi tieto, joka on helpommin saavutettavissa ja hyödynnettävissä päätöksentekijöille ja kansalaisille. Osassa ministeriössä on käytössä seurantatiedon tietolustoja, joiden avulla esitetään seurantatietoja aiempaa visuaalisemmin uudenlaisia esittämistapoja hyödyntäen. Tietopohjan vahvistaminen myös tilastojen avulla parantaa hallinnon ja toimialan kykyä tuottaa kehittyneempiä analyysejä toimialan tilasta ja kehittämistarpeista ml. lainsäädäntötarpeista.

KORONAKRIISI on vahvistanut tutkitun tiedon merkitystä päätöksenteossa ja tilannekuvien muodostamisessa sekä lisännyt ministeriöiden yhteistyötä tiedeyhteisön kanssa. Uuden tutkimustiedon merkitys korona-aikana on ollut keskeistä ja tutkimustulosten nopea välittäminen yhteisesti hyödynnettäväksi on ollut olennaista. Tilannekuvan rakentamisen edellytyksiä asiantuntemuksen, aineistojen ja viestinnän osalta kehitetään edelleen ja tavoitteena on ylläpitää edellytyksiä ja valmiutta myös korona-ajan jälkeen.

HALLITUSTEN esitysten vaikutusarvioinneissa on hyödynnetty entistä systemaattisemmin laajoja tietoaaineistoja ja analyysejä. Lainsäädännön jälkikäteistä vaikutusten arviointia on tehty entistä johdonmukaisemmin. Lisäksi useissa ministeriöissä kehitetään vaikutusten arviointia mm. parantamalla arviointiin liittyvää osaamista, vahvistamalla lainsäädännön arviointineuvoston lausuntojen seuranta- ja vuoropuhelua arviointineuvoston ja ministeriöiden välillä.

VALTIOVARAINMINISTERI
MATTI VANHANEN

"Kestävän kasvun ohjelman tavoitteena on edistää sekä maamme talouden nopeavaikutteista elpymistä koronakriisistä että vahvistaa pitkällä aikavälillä talouden kasvupotentiaalia. Olen Suomen kestävän kasvun ohjelman valmistelussa kuullut lukuisia eri sidosryhmiä erilaisissa kuulemistilaisuuksissa ympäri Suomen."

TYÖMINISTERI
TUULA HAATAINEN

"Olen kaikissa toimissani edistänyt reilujen työmarkkinoiden toimivuutta. Kun pelisäännöt ovat kaikille samat, siitä hyötyvät niin yritykset, työntekijät kuin koko yhteiskuntakin."

OPETUSMINISTERI
JUSSI SARAMO

"Lasten ja nuorten kuuleminen on olennainen osa työtämme niin maksuttoman toisen asteen kuin koronakriisin ratkaisujen suhteen. Lähes 60 000 peruskoululaista kertoi mielipiteensä opetuksen järjestämisestä korona-aikana ja oppivelvollisuus uudistusta olemme tehneet tutuksi esimerkiksi etäyhteyksien ja Instagramin välityksellä järjestettyjen kyselytuntien avulla."

Lupaus syrjimättömyydestä

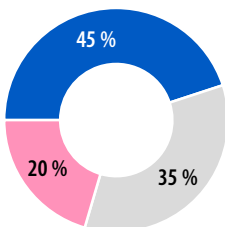
OTE HALLITUSOHJELMASTA

”Ihmisoikeudet ja ihmisarvo kuuluvat meistä jokaiselle. Lupaamme rakentaa Suomea, joka on suvaitsevainen sekä kunnioittaa ja edistää jokaisen ihmisoikeuksia. Meidän Suomessamme on nollatoleranssi kiusaamiselle ja rasismille. Haluamme rakentaa tasa-arvoista Suomea, joka on esteetön ja tukee kaikkia.”

KANSALAISPULSSI 3.–8.2.2021

”Hallitus on toimillaan vähentänyt syrjintää”

- Melko samaa mieltä tai täysin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Melko eri mieltä tai täysin eri mieltä

Vastaajamäärä: 1 343, En osaa sanoa -vastauksia (14 %) ei ole huomioitu vastausjakaumassa.

MONIMUOTOISESSA yhteiskunnassa jokaisen ihmisen ihmisoikeuksien kunnioittaminen vaatii aktiivista työtä vihapuheen kitkemiseksi, tasa-arvon sekä yhdenvertaisuuden lisäämiseksi ja esteettömyyden parantamiseksi. Edistämme poikkihallinnollisesti hyviä väestösuhteita useilla eri toimilla ja parannamme vallitsevaa asenneilmapiiriä suvaitsevaisemmaksi ja vähennämme syrjintää sekä rasismia.

”Ihmisoikeuksien kunnioittaminen vaatii aktiivista työtä.”

VALTIONEUVOSTON työssä lähtökohtana on perus- ja ihmisoikeuksien vahva kunnioittaminen. Ministeriöissä on kiinnitetty huomiota enenevässä määrin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysymyksiin eri valmisteluprosesseissa. Ministeriöiden omista prosesseista ja toimissa (esim. rekrytoinnit, budjetointi, tulosohjaus sekä henkilöstön koulutukset sekä ministeriöiden omat strategiat ja niiden linjaukset) on painotettu yhdenvertaisuuden- ja tasa-arvon edistämiseen sekä ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä. Ministeriöissä ja niiden hallinnonaloilla on kiinnitetty huomiota rekrytointien monimuotoisuuteen. Suvaitsevaisuuden, häirinnän ja rasismiin vähentämiseksi on ryhdytty toimiin mm. puuttumalla vihapuheeseen järjestämällä vihapuheen vastaisia koulutuksia ja lisäämällä tietoisuutta vihapuheesta.

ESIMERKKEJÄ KÄYTÄNNÖN TYÖSTÄ

Perus- ja ihmisoikeus-toimintaohjelman kehitetään perus- ja ihmisoikeusrakenteita vahvistamalla oikeuksien toteutumisen seuranta Suomessa

Laadittu vammaisyleis-sopimuksen toiminta-ohjelma, jonka tavoitteena on vammaisten oikeuksien valtavirtaistaminen

Transsukupuolisten oikeuksia parannetaan uudistamalla translakia

Laadittu samapalkkaisuusohjelma, joka koostuu yhteisen hallituksen ja työmarkkinakeskusjärjestöjen toimenpiteistä palkkatasa-arvon edistämiseksi vuosina

Moninaisuutta vahvistetaan taiteen ja kulttuurin avulla ulkomaalaistaustaisten yhteiskunnallista osallisuutta ja osallistamista eri väestöryhmien vuoropuhelun ja yhteisymmärryksen lisäämiseksi.

LISÄKSI valmistelussa on laaja usean ministeriön poikkihallinnollinen rasismien torjunnan ja hyvien väestösuhteiden toimintaohjelma. Korona-aikana on korostunut valtioneuvoston viestintätoimissa eri väestöryhmien huomioiminen (mm. saamenkielten laajempi käyttö, viittomakieliset tulkkaukset, usean kielen käyttö viestintäaineistoissa). Lisäksi on pyritty vaikuttamaan kansainvälisillä areenoilla sukupuolten tasa-arvoon sekä vahvistamaan seksuaali- ja lisääntymisterveys- ja oikeuksia.

”Valmistelussa on laaja usean ministeriön poikkihallinnollinen rasismien torjunnan ja hyvien väestösuhteiden toimintaohjelma”

MINISTERIÖISSÄ on tiivistetty yhteistyötä saamelaisten kanssa useilla eri osa-alueilla, jotka koskettavat mm. saamelaiskulttuuria ja heidän oikeuksiaan alkuperäiskansana. Valmisteilla olevan saamelaisten totuus- ja sovintokomission tarkoituksena on tunnustaa ja arvioida historiallista ja nykyistä syrjintää sekä oikeuksien loukkauksia ja pyrkiä myksenä ehdottaa, miten voitaisiin edistää yhteyttä saamelaisten ja Suomen valtion välillä sekä saamelaisten keskuudessa. Lisäksi käynnissä on valtion tutkimus- ja selvitystoiminnan rahoittama laaja tutkimushanke, joka liittyy valtiollisen sovintoprosessin valmisteluun kuuroihin ja viittomakielisiin kohdistuneista oikeudenloukkauksista Suomen historiassa.

**ELINKEINOMINISTERI
MIKA LINTILÄ**

”Suomalaisten yritysten investointiedellytysten turvaaminen tarkoittaa muun muassa sitä, että toimintaympäristö on vakaa. Yrityksiä on tuettu esimerkiksi päästöttömiin ratkaisuihin siirtymisessä. Puhdas energia sekä aluetalouksia vahvistava bio- ja kiertotalous ovat myös kotimaisten yritysten kansainvälisen kasvun avaintekijöitä.”

**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERI
AINO-KAISA PEKONEN**

”Tasa-arvon ja hyvinvoinnin lisääminen ovat minulle tärkeitä lupauksia. Nämä ovat ohjanneet toimintaani perhevapaa uudistusta tehtäessä.”

**PERHE- JA PERUSPALVELUMINISTERI
KRISTA KIURU**

”Koronapandemia on vaatinut paljon resursseja ja välitöntä reagointia. Pitkän aikavälin uudistuksia ei kuitenkaan ole voitu laittaa kokonaan jäihin, jotta palvelut pysyisivät laadukkaina myös jatkossa. Siksi myös sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutosten tekemiselle on varattu riittävät resurssit.”

Lupaus sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta

OTE HALLITUSOHJELMASTA

”Vanheneva väestö on huolissaan palveluista, niiden laadusta ja toimeentulosta. Nuoret ovat huolissaan elämän edellytyksistä maapallolla ilmastonmuutoksen keskellä, mutta myös omista koulutus- ja työmahdollisuuksistaan yhä epävarmempien työmarkkinoiden maailmassa. Haluamme rakentaa lapsiystävällistä Suomea, jossa on hyvä käydä koulua, tehdä työtä ja perustaa perhe.”

SUKUPOLVIEN välistä oikeudenmukaisuutta tarkastellaan nykyisten sukupolvien kesken – lapsilla, vanhuksilla, nuorilla ja työ-ikäisillä on kullakin erilaisia tarpeita, joita ei tulisi täyttää toisen ikäluokan kustannuksella. Ylisukupolvinen ajattelu on myös yksi kestävän kehityksen periaatteista: Tulevien sukupolvien mahdollisuuksista hyvinvointiin ja elämisen mahdollistavaan maapalloon ei pidä vaarantaa nykyisten sukupolvien tarpeiden vuoksi.

”Ylisukupolvinen ajattelu on myös yksi kestävän kehityksen periaatteista”

USEILLA eri hallinnonalojen toimilla pyritään rakentamaan lapsiystävällistä Suomea vähentämällä erityisesti ylisukupolvista lapsiperheköyhyyttä ja syrjäytymistä sekä turvaamalla lasten yhdenvertaisuus niin keskenään kuin muiden väestöryhmien kesken. Esimerkiksi perhevapaaudistus tähtää työelämän ja perhe-elämän parempaan yhteensovittamiseen. Perhe-eläkeuudistuksella ajanmukaistetaan lakisääteisten eläkejärjestelmien perhe-eläketurva vastaamaan yhteiskunnan ja perheiden muuttuneisiin tarpeisiin sekä osaltaan turvata työeläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyyttä. Tällä hallituskaudella on kehitetty myös Suomen sopivaa mallia harrastustoiminnan edistämiseksi tasa-arvoisuuden lähtökohdasta, joka osaltaan rakentaa lapsiystävällistä Suomea. Lisäksi on valmistumassa väestöpoliittinen selvitys, joka osaltaan käsittelee sukupolvinäkökulmaa.

ESIMERKKEJÄ KÄYTÄNNÖN TYÖSTÄ

Hiilineutraaliin yhteiskuntaan 2035 tähtäävät toimenpiteet, kuten [ilmastolain uudistus](#)

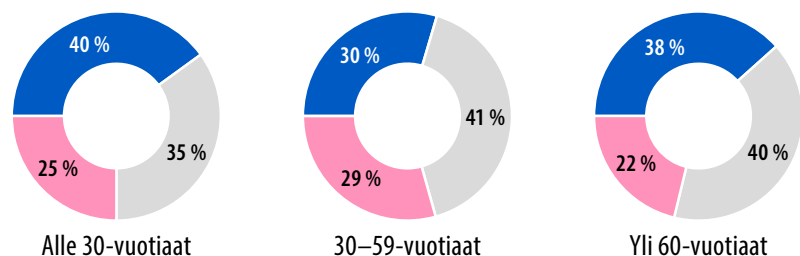
[Lapsistrategian](#) valmistelu, jonka tavoitteena on lapsien oikeuksia kunnioittava yhteiskunta

[Ikääntyneiden asumisen toimipideohjelmas](#)sa tuetaan kuntia ja kunta-yhtymiä ikääntyneiden asumisen ennakoinnissa ja varautumisessa ja asuin-olojen ja -ympäristöjen parantamisessa

KANSALAI SPULSSI 3.–8.2.2021

”Hallitus on toiminnallaan edistänyt sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta”

- Melko samaa mieltä tai täysin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Melko eri mieltä tai täysin eri mieltä

Vastaajamäärä: 1 343, En osaa sanoa -vastauksia (14 %) ei ole huomioitu vastausjakaumassa.

KÄYNNISSÄ ON useita toimia eri hallinnon aloilla ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, siihen sopeutumiseksi ja luonnonmonimuotoisuuden turvaamiseksi mm. valtion maiden luonnonvarojen kestävällä käytöllä turvataan luonnonvaroja ja yhteensovite-taan useita tavoitteita. Ympäristöministeriö on aktiivisessa dialogissa nuorten kanssa erityisesti ilmastopolitiikan suunnittelussa. Ilmastopolitiikan pyöreässä pöydässä on Nuorten Agenda2030 -ryhmän edustus ja yhtenä varapuheenjohtajista Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry:n edustaja. Samoin ilmastolain uudistamisen ennakkokuulemisissa erityisenä kohderyhmänä ovat olleet lapset ja nuoret. Hallituk-sen puoliväliriihen valmisteluihin sisältyy kestävyystiekartan valmistelu (taloudellinen, ekologinen ja sosiaalinen kestävyys) ja kestävä kehityksen toimikunta valmistelee Agenda2030 tiekarttaa, joiden yhtenä tavoitteena on kartoittaa oikeudenmukaista siir-tymää hiilineutraaliin yhteiskuntaan. Oikeudenmukainen siirtymä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa on myös ilmastopolitiikan pyöreän pöydän fokus.

”Työllisyystoimissa on huomioitu nuorten ja vanhenevan väestön erityistarpeita”

HALLITUKSEN useissa eri toimissa on huomioitu eri ikäisten tarpeita, mm. maaseutu- ja saaristopolitiikan sekä maaseutuohjelman toimin edistetään eri-ikäisten väestön (lapset, nuoret, työssäkäyvät, vanukset) tasa-arvoisia toimintamahdollisuuksia eri alueilla (Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelma, Asuntopoliittinen kehittämisoh-jelma). Samoin työllisyystoimissa on huomioitu nuorten ja vanhenevan väestön erityis-tarpeita ja elinkaariajattelun vahvistaminen etuuksia ja palveluita suunnitellessa. Myös turvallisuuden kokemuksissa on eri ikäpolvilla eroavaisuuksia, joka pitää huomioida viranomaisten toiminnassa.

**MAA- JA METSÄTALOUSHALLITUKSEN
JARI LEPPÄ**

"Toimiessani maaseutupolitiikan neuvoston (MANE) puheenjohtajana, olen painottanut avointa dialogia, yhteistyötä ja erilaisten näkökulmien huomioimista. MANE:n yhteydessä toteutamme muun muassa valtakunnallisia maaseudun kehittämis- ja tutkimushankkeita, joilla myös osallistetaan laajasti eri toimijoita."

**LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERI
TIMO HARAKKA**

"Kun yhdenvertaisuutta edistetään, kasvaa myös yhteiskunnan hyvinvointi. Tätä lupausta olen edistänyt muun muassa taksiuudistuksen yhteydessä kehittämällä taksinkuljettajien mahdollisuuksia lisäkoulutukseen, joka parantaa vammaisten ja liikuntarajoitteisten saamaa palvelua."

**YMPÄRISTÖ- JA ILMASTOMINISTERI
KRISTA MIKKONEN**

"Vahva tiedeperusteisuus ja vuorovaikutus kansalaisten kanssa ovat ohjanneet työtäni muun muassa ilmastolakia, luonnonsuojelulakia ja kiertotalousohjelmaa valmistellessa. Olemme ottaneet tutkijat mukaan lainsäädännön valmisteluun ja kehittäneet uudenlaisia osallistumisen muotoja painottaen erityisesti nuorten äänen kuulumista varmistaaksemme sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden."